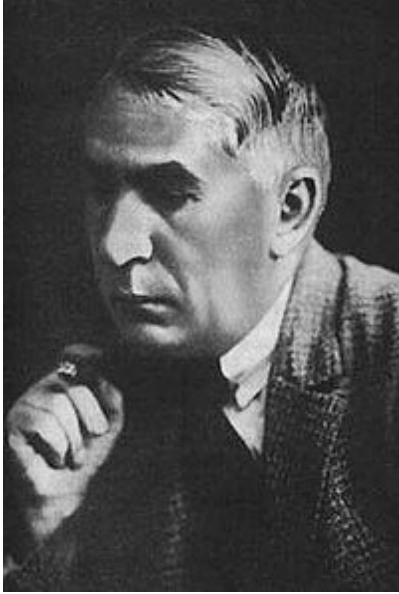

MÓRA FERENC * CONFITEOR

Gyónok. a Mindenható Istennek

CONFITEOR ...

Gyónok a Mindenható Istennek és Neked, lelkiatyám, Isten helyett...

Atyám, emlékszik még az első találkozásunkra, most negyven esztendeje?
Van még egy-két ember, aki tud rólam abból az időből.
Úgy mondják, nagyon piros szájú kisfiú voltam.
De hát ezek nem valami különös ismertetőjelek, a különös ismertetőjelem az volt, hogy nagyon félttem öntől, erről talán ma is rám fog ismerni.

Hetvenhárman jártunk az első gimnáziumba, **hetvenhárom** forró kis szív ficáncolt az ön erős, fehér markában, amelynek akkor is kemény volt a fogása, mikor cirógatott, azaz, hogy egy kis szív sohasem ficáncolt, mindig ijedten pihegett, mint a foglyul esett verébfiókáé: az enyém.

Pedig az ön tenyere, atyám, engem akkor is puhán cirógatott, mikor büntetni akart.

Hetvenhármunk közül egymagamat.

Miért?

Hiszen voltak ott otkolonba fürdetett, selyeminges úrigyerekek is, akiknek finom úri arca csak úgy kínálta magát a simogató tenyérnek.

Én kócos kis paraszt voltam, nemigen fogta a hajamat a törött fogú fésű, és csak vasárnap ért rá édesanyám lavórból mosdatni, hétköznap magam mosakodtam, csak úgy szájból.

Mért éppen az én gubancos fejemre simult az ön felszentelt tenyere puhán és melegen, és mért mindig akkor szorult össze legjobban az én ijedt szívem?

*

Stross Száminak köszönhetem azt, hogy ön személy szerint kiválasztott engem a nyájból, atyám.

Addig csak egy voltam a hetvenhárom közül, attól fogva ön rám ütötte a kiválasztottság bélyegét.

Számi szomszédunk volt a Daru utcában, és szenvedélyesen szerette a füstölt kolbászt, valószínűleg azért, mert hite törvényei szerint az neki tilalmas dolog volt.

Én a könyvet szerettem szenvedélyesen, de ősi kastélyunk híjával volt a családi könyvtárnak, csak az adókönyvecske tartózkodott a tükör mögött és a szentírás az elérhetetlen magasban a gerendán.

De a kölcsönös segítség mint természeti törvény és társadalmi jelenség, érvényes volt a Daru utcában is.

Én a padlásunk szelelőlyukán füstölt kolbászokat hajigáltam át a velem barátsági szerződésben álló szomszédnak, ő pedig a kapunk alatt lelki táplálékot csempészett a folyókánkba.

Egyszer Ponson du Terrailt, máskor Jókait, Victor Hugót és egyéb klasszikusokat is, akiknek nem szolgált úgy a szerencse, mint a nevezett auktoroknak, ennél fogva teljesen kikoptak a világi forgalomból.

De a **tökéletes mű mindig túléli mesterét**, és ha elfelejtettem is már, ki írta A disznóvá vált regálebérlő-t, álmomban még most is kiver olykor a verejték, mikor megjelenik előttem ez a fába metszett pénzügyi kapacitás.

Isten a tanúm, atyám, hogy a műélvezet után a szerencsétlenül járt regálebérlőt én újra visszaadtam a

folyókába, és máig is azt hiszem, hogy Számi megtalálta és elvitte onnan.

De Számi két évvel öregebb volt, mint én, **és világi dolgokban különösen is jobban fogott az esze**, mint az enyém, **ennélfogva nem riadt vissza a terror eszközeitől sem.**

Kijelentette, hogy ha a könyvet vissza nem adom, akkor agyonvág engem.

Nem egyéni bosszúból, hanem muszájból, mert a könyv nem az övé volt, hanem az unokatestvéréé, a Blau Vilié, az pedig őt vágja agyon, ha vissza nem kapja jogos tulajdonát.

Nekem az agyonvágások ellen nem lett volna elvi kifogásom, ha a sorrendet meg lehetett volna változtatni, így azonban dermedten néztem Számira, mint a Koplaló Mátyás, vagy a Három veres ördög című regényben a gályarab menyasszonya az éjfélel órán kísértő páncélos lovagra.

Kortársam szíve megesett rajtam.

- Adjál tíz krajcárt, azon én majd megveszem a könyvet a históriaárulónál.

- Nincsen énnekem tíz krajcárom - fogódtam meg a kapufélfában, **és abban a pillanatban tanultam meg az egész életre, mi az a szegénység.**

- No, nem baj - veregette meg a vállamat a jólelkű nagyhatalom, aki az erkölcsi világrendet képviselte a folyóka partján -, ha adsz egy szál kolbászt, akkor én rábeszélem Vilit, hogy ne adjon föl Trungel tisztelendő úrnak.

Azóta sokat hallottam én arról, hogy a diplomáciai szolgálat milyen sokba kerül, de nem hiszem, hogy a világtörténelem ismerne diplomáciát, amely annyi áldozatba került volna, mint a szóban forgó.

Az édesapám minden héten agyonvert egy macskát a ház körül, és egyre megközelíthetlenebb helyre akasztotta a kolbászos rudat.

A vége mégis az lett, hogy az utolsó szál kolbász is elveszett a rúdról, és egyszer ön azt mondotta nekem, atyám, hittanóra után.

- Gyere csak be, te kisfiú, a múzeumba.

A hosszú, fehér folyosó végében volt egy komor ajtó, fölötte egy fekete deszka ezzel a felírással: Museum. Mindenféle réveteg hírek jártak róla, hogy mik vannak itt, de biztosat senki se tudott.

Akit oda beinvitáltak, az sohase ért rá körülnézni, illetve minden megfigyelőképessége testének ama leggömbölydedebb részére koncentrált, amely méterrúddal méretett fel.

Engem is cserbenhagyott a megfigyelőképességem, amikor magába nyelt a kínok és fogak csikorgatásának helye.

Keringett velem a kis sötét zug, mint a forgó komédia a vásárban, csak középen a keskeny zöld asztal állott mozdulatlan, és izzott rajta a piros méterrúd, mint mikor ráfot tüzesít a kovács.

Akkor először tette ön az állam alá a kezét, atyám.

Az én állam reszketett, és az ön tenyere lágyan szorította meg.

- Nézz rám. Fölnéztem. Két ragyogó szem mélyedt az elködösödött szemembe.

- Hazudni sohasem szabad. Tudod?

- Tudom.

- Hát igaz?

- Igaz - hunytam be a szememet.

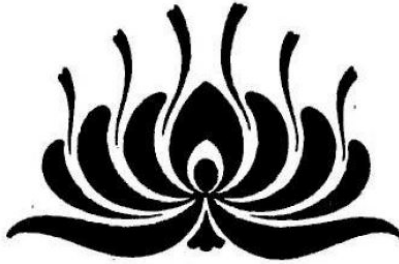
És kérdezhetett volna tőlem akármit, atyám, mindent ráhagytam volna.

A térdéig se értem önnek, aki az igazságot akarta.

- Na látod, Fercsike - veregette meg az arcomat. **Mindenkinek vissza kell adni, ami az övé. Érted?**

- Érttem.
- A Strausz gyerekeknek is, ugye? Vagy a Blau gyereknek.
- Igen.
- Hát ne mondhasa az a zsidó, hogy a keresztény megkárosította. Húsvét vasárnapjáig rendben legyen a dolog. Aznap nagyszerda volt.
- Húsvét vasárnapján, ahogy a templomból kijönnek, ön odaintett magához.
- No? Ki van elégítve a zsidó?
- Igen.
- Megkapta a tíz krajcárt?
- Meg.
- Így már szeretlek. **A jó Isten is szeret. Mert tudod, a jó Isten senkiét se engedi elvenni.** Még a zsidóét se.

Ilyen különös antiszemitizmust tanultam én öntől, atyám, ezelőtt negyven esztendővel.

Attól fogva én lettem az ön kegyence, atyám. Hetvenhármunk közül mindig nekem magyarázott, ha az ördög tarisznyájával fenyegette az osztályt, engem mindig kikímélt belőle, hittanórán engem tett meg vigyázónak, és a fehér mellényét is énvelem vitette haza a szabótól, ami nagyobb méltóság volt akkor nekem, mintha a király után kellett volna hurcolnom a Szent István palástját.

- Fercsike - kérdezte tőlem egyszer hittanórán -, tudod te a minisztrációt?

Hogyne tudtam volna.

Még **akkor magyarul se igen tudtam olvasni, mikor már kívülről tudtam az egész latin szövegét a minisztrációnak.**

Azt is, ami a pap dolga, azt is, ami a minisztráns kötelessége.

Az apámtól tanultam tán még a bölcsőmben, ő meg az apjától. Az volt neki minden tanultsága.

- No hadd hallom.
- **Introibo ad altare Dei (Bemegyek az Isten oltárához)**- kezdtem bele a hadarásba.
- Derék dolog. Holnaptól kezdve te leszel a minisztránsom.

Álmatlan éjszaka után nagyon sápadtan mentem másnap reggel a sekrestyébe. Csukladozott a térdem, mikor megemeltem a misekönyvet, s akkorát rántottam a misehirdető falicsengőn, hogy még akkor is szólt, mikor az oltár előtt térdelve már a confiteor-t mondták.

De ön, atyám, azért nem nézett rám haragosan, csak értetlenül csóválta a fejét ügyefogyottságom egymásba fonódó láncszemein.

Az úrfelmutatási ezüstcsengő az oltár mögé lendült a kezemből, az ampolnát, amelyből vizet kellett volna öntenem az ön ujjaira, rátettem a lépcső kövére, és a hívek bosszúsan riadtak fel ájtatosságukból a homályos

padokban.

Soha ilyen botrány még a mi öregtemplomunkban nem történt.

Se holt, se eleven nem voltam, mire a mise véget ért, és szerettem volna kiszaladni a világból.

De ön, atyám, nem vette le rólam szomorú tekintetét, míg levetette a stólát és miseinget, és halkán rám szólt:

- Várj meg.

Aztán megfogta a kezem, kivezetett az üres templomba, és megállt velem a szószék alatt, ahová legjobban odatűzött a nap.

Az istenszem szigorúan nézett le rám az arany sugaras háromszögből, és Szent Mihály arkangyal lángoló pallossal írta a szószék fehér falára, a lebukó sátán fölé a diadalmas kérdést:

Quis, ut Deus! (Ki olyan hatalmas, mint az Isten!)

- Mi bajod neked, fiam? - próbálta ön felemelni lehorgasztott fejemet.

- Félek.

- A jó Isten színe előtt? Mitől félsz? Mondd meg!

- Csak félek.

- Hát **a jó Isten majd megbocsát**. Holnap reggel megint te minisztrálsz.

De nem minisztráltam.

Otthon odaálltam a katlanhoz, amin az ebédünk főtt, és amíg édesanyám megterített, először vettem hasznát életemben a klasszikus műveltségnek.

Teleszedtem kis markomat eleven parázzsal, és úgy fölhólyagosítottam a tenyeremet, hogy Mucius Scaevola énhozzám képest csak kókler volt.

Egy álló hétig kanalat se tudtam fogni, nemhogy Isten szolgálatára alkalmas lettem volna.

Azalatt ön, atyám, megfélekedett rólam, és én soha többet nem minisztráltam az életben.

*

Ahogy növekedtem, úgy nőtt irántam az ön atyai szeretete.

Imádságokat tanultam öntől, amiket soha nem fogok elfelejteni, és szentképeket kaptam, amiket az unokámra fogok hagyni.

Mindig az ön gyónója voltam és esztendővégi gyónáskor, amikor ön kiróta rám a penitenciát, és kioldotta lelkemet a bűnök kötelékeiből, mindig újra kötötte rajta a szeretet csomóját.

- Előre megmondom neked, édes fiam, hogy a tanári kar most is neked juttatta a legnagyobb jutalomdíjat, és **hidd el, hogy a jó Isten sohase veszi le rólad a szemét.**

Soha senki olyan könnyes szemmel nem csókolta meg az áldó stóla végét, és soha senki olyan halálos sápadtan nem kelt fel térdeléséből, mint én, mikor ön közbenjárt értem az Istennél:

- Absolvo Te...(Feloldozlak Téged)

Harminckét esztendeje annak, atyám, hogy utoljára láttuk egymást.

Én akkor hatodikos gimnazista deák voltam, és valami törvényen kívüli állapotot élveztem az iskola falai közt.

Éveken keresztül soha engem professzoraim fel nem hívtak felelni, egészen becsületesre bízták az összes tudományokat, s ezért morajlott át a megdöbbenés az egész osztályon, amikor ön egyszer kiszólitott felelni.

- A megszentelő malasztról beszéljen!

Atyám, ma már nem tudnék a megszentelő malasztról beszélni, mert Egélytan volt a hittankönyvünknek a címe, és ha Danténak abból kellett volna egély-t tanulni, akkor bizonyosan konstruált volna még egy kínozszerszámot a pokolban olyan tankönyvírók részére, akik nem tudtak magyarul írni a magyar gyermekeknek.

De akkor olyan folyékonyan beszéltem a megszentelő malasztról, atyám, hogy önnek mosoly ragyogott az arcán, és az szinte megszentelt engem a kopott katedráról.

A mosoly a következő hittanórán is ott sütött még az ön arcán, míg az osztálykönyvbe beírta az apró, metszett betűit, de valami különös kedves hamiskodás bujkált benne.

- Most Cézárt fogunk, fiúk - kacsintott bozontos szemöldökei alól az osztályra, és megint engem hívott föl felelni.

Hat egymás után következő órán tett ön próbára, atyám, és mikor a hatodik próbát is megúsztam, akkor lejött a katedráról, és odaállt elébem, az első pad elé.

Az arca sápadt volt, és a szeméből kibuggyant a könny.

- Édes gyerekeim, ma engem utoljára láttatok magatok közt.

Az Úristen más munkakört rendelt, mint ahol eddig szolgáltam.

Itthagynom a szülővárosomat, messzire megyek innét plébánosnak, de mindnyájatok emlékét elviszem a szívem sublótjába zárva.

Amit azután mondott még, az már csak nekem szólt, s azt én ma is sokkal jobban tudom még, mint az egélytant.

Az volt az értelme, hogy **a jó Isten soha se veszi le rólam a szemét, tud mindent, és kinek-kinek megfizet érdeme szerint.**

*

Atyám, aki harminckét esztendeje gyóntatott engem utoljára, most, amikor roskatag testtel aranymiséjére készül, engedje meg, hogy magam is ősz fejjel, sokat próbált szívvel és megtépázott lélekkel, még egyszer odatérdeljek eléje.

Atyám, az én ifjúkori gyónásaim mind vétkesek voltak, mert valami hiányzott belőlük.

Atyám, én sohase vallottam meg a legnagyobb vétkemet: azt, hogy én az Isten házában megloptam magát az Istent.

Akkor volt ez, atyám, amikor ön igazságot tett a museum-ban, amikor engem arra ítélte, hogy térítsem meg az okozott kárt.

A tíz krajcárt.

Honnan vettem volna én annyi pénzt?

Tíz krajcárért az én apámnak egész nap dolgozni kellett.

Tíz krajcár futotta az egész napi kosztunkat.

Ha az esti számvetésnél az édesanyám nem találta volna tíz krajcárját, egész éjszakáját átsírta volna.

Tíz krajcárt én hazulról el nem vehettem volna, ha lett volna se.

Onnan vettem el, ahol nem kereste senki.

Ahol számon nem tartotta senki.

Ahol meg nem siratta senki.

A Krisztus koporsójáról, a nagypénteki Jézus-csókoláskor.

Az a szokás, tudja, atyám, hogy aki megcsókolja a festett Jézuska átszegezett lábát, az krajcárkát tesz a tányérkába.

Én is tettem.

Erre kaptam egy krajcárt az édesanyámtól.

Csakhogy amikor azt odacsörrentettem a többihez, tízet kimarkoltam belőle. Volt köztük egy vadonatúj aranykrajcár is.

Atyám, tiszta lélekkel vallom az Isten előtt, hogy nem éreztem én akkor tolvajnak magamat.

Más nem volt a templomban, csak az istenszem az élő mennyezetben és a halott Jézus a koporsóban, és ők mosolyogtak rám mind a ketten.

Éreztem, hogy biztatnak és biztosítanak, és tudom, hogy Mihály arkangyal is felém bólintott a szószékről a sisakos fejével: csak bátran, kisfiú! Nem engem fenyegetett a pallossal, hanem az ördögöt.

A lelkiismeretem csak később ébredt föl, amikor már okosodtam.

Amikor megtanultam, hogy senkiét se szabad elvenni, se az emberekét, se az Istenét, és hogy mindenkinek vissza kell adni a magáét.

Ezért ijedtem én meg azon a minisztrálás napon az Isten házában, és ezért féltem én öntől, az Isten sáfárjától mindig, és ezért hajtottam le sápadtan a fejem, valahányszor ön jószágosan megbiztatott velem,

hogy az Isten sohase veszi le rólam a szemét.

Még akkor nem volt miből visszafizetnem neki, amit elvettem tőle.

Azóta, hogy ön az utolsó áldással elbocsátott, és többet nem láttuk egymást, azóta törlesztgetek.

Az egyetemre jártam Pesten, az első esztendőben, az első őszön, amikor kifizettem a leckepeznt, és csak négy krajcárom maradt az otthon kikapott jussból.

Ebédre kevés, de vacsorára elég.

Csak előbb egy kis ingyen meleget szedtem magamba.

A Rókus kórház konyhájának nyitva voltak az ablakai, és tódult ki az októberi hideg esőbe a forró gőz.

Jó volt ott oldalogni nagyon, míg meg nem állított egy világtalan, borzas, öreg koldus.

- A Krisztus irgalmára, a Krisztus irgalmára...

Nem mondott mást, és nem is kellett mást mondani.

Olyan sápadt volt az arca, mint a halott Krisztusé.

Akkor törlesztettem le a tíz krajcárból négyet.

És még nagyobbakat szippantottam a konyhagőzből, mert hála Istennek, nemcsak meleg volt az, hanem ételszagú is.

Négy esztendővel később, a Gyöngytyúk utcában laktam.

Olyan szobában, aminek nem volt ablaka.

Nappal is égetni kellett a faggyúgyertyát, mikor telt rá.

Mikor nem telt, akkor megkértem a kvártélyadómat, az öreg handlét, hogy nyitva hagyhassam az ajtót addig, míg felöltözöm.

Jó ember volt, megengedte, s mivel írástudó ember is volt, olyankor valami talmudtörténetet is elhadart az

Isten irgalmáról.

Egyszer nagy jajgatásra értem haza.

Az öreg zsidóné jajgatott.

Halotti mécsesest kellett volna gyújtani valami iafiáért, de ünnep is volt, pénze se volt, az öreg handlé meg úton volt valahol.

- Nem baj, jó asszony, elintézek én mindent - cirógattam meg az anyót, aztán fogtam a konyhán egy poharat, szaladtam vele a Vas utcán a boltba, és mérettem bele három krajcárért olajat, és úgy fényeskedett zsidóéknál az örök világosság, hogy maga az Izrafil angyal se találhatott benne hibát.

Az a három krajcár is utolsó három krajcárom volt.

De még milyen három krajcár! Ha én azon gyertyát vettem volna, gyertyafogytáig okvetlen megírtam volna egy tragédiát az Anjouk korából, azzal megnyertem volna az Akadémián a Teleki-díjat, és most nem negyedmagammal díszítenék egy lapot a Pintér Jenő barátom képes irodalomtörténetében, hanem egy oldal jutna egymagamnak!

A nyolcadik krajcárt már sokkal nehezebb volt letörlesztenem.

Négy napig haldoklott az édesapám, és hiába ültem az ágya mellett, nem ismert rám.

Fizettethet-e ennél irgalmatlanabbul az Úristen?

Fizettethet.

Az édesanyám hívott a halálos ágyához, de engem nem eresztett a gályapadom, a tintatengerem.

Az utolsó szava is az volt: nem láthattam meg még egyszer az én kisfiam!

Csak a temetésére értem oda, és **akkorra ott is őszbe csavarodott a hajam, ahol addig fekete volt.**

S úgy éreztem a koporsó mellett, hogy ezzel le van törlesztve a kilencedik krajcár.

Főtisztelendő Atyám, már csak egy krajcárjával vagyok adósa a jó Istennek, de tudom, hogy az az aranykrajcár.

Egyedülvaló, tiszta, fényes, egy leheletnyi szennye a világnak nem tapad hozzá.

Minden útravalóm az már nekem erre az életre, s mostanában sokat érzem, hogy vissza akarja tőlem kívánni az Úr.

Tegnap odatérdeltem elé az erdei ösvény szélén, édes illatú vadvirágokat és hitetlen keserű szívemet tettem a lábához, úgy kértem, hogy ezt az egyet hagyja nálam addig, míg elviszem magammal a nagy számonkérésre.

Atyám, szent és áldott öreg szolgája az Úrnak, aki nem vette le rólam a szemét a félegyházi öregtemplom óta, segítsen nekem, a gyámoltalan ősz kisfiúnak! Oldozzon fel és takarja be fejemet az irgalom aranystólájával:

- Absolvo Te... (Feloldozlak Téged)

Forrás: <http://mek.oszk.hu/05300/05322/05322.htm#8>